

Vergaderjaar 2013–2014

24 515

Preventie en bestrijding van stille armoede en sociale uitsluiting

Nr. 268

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 oktober 2013

Bij de regeling van werkzaamheden van 1 oktober jl. (Handelingen II 2013/14, nr. 7) heeft de Kamer het kabinet verzocht om een reactie over de toegenomen inkomensongelijkheid sinds eind jaren 70. Dit naar aanleiding van een onderzoek van het Amsterdamse Instituut voor Arbeidsstudies (AIAS) over de ontwikkeling van inkomen, herverdeling en huishoudvorming in de jaren 1977 tot en met 2011. Uit het onderzoek valt af te leiden dat de inkomensongelijkheid is toegenomen in de afgelopen vijfendertig jaar.

In het onderzoek wordt de verhouding tussen de eerste en tiende inkomensdeciël gebruikt als maatstaf voor inkomensongelijkheid. Op basis hiervan kan worden gesteld dat de inkomensongelijkheid met name in de jaren tachtig is toegenomen, maar ook daarna een – beperkte – stijging laat zien. Hieraan moeten echter niet te snel conclusies worden verbonden. Het eerste inkomensdeciël betreft voor een belangrijk deel huishoudens met een kostwinnaar jonger dan 25 jaar (waaronder studenten) en daarnaast ook vaak ondernemers. Studenten zijn in veel gevallen deels financieel afhankelijk van hun ouders – iets dat in deze statistieken niet naar voren komt. Daarnaast gaat ondernemerschap gepaard met fluctuerend inkomen, waardoor het jaarinkomen incidenteel laag of zelfs negatief kan uitvallen. Het is ook goed om te beseffen dat de inkomensongelijkheid ook kan worden beïnvloed door trends als de toename van het aantal tweeverdieners en de afname van de gemiddelde gezinsgrootte.

Het is daarom belangrijk om ook naar andere indicatoren te kijken om een goed beeld te kunnen vormen van de ontwikkeling in de inkomensongelijkheid binnen Nederland, zoals de verhouding tussen de tweede en tiende inkomensdeciël, de kans op armoede en de ontwikkeling van de Gini-coëfficiënt over de tijd. Uitkeringsgerechtigden – huishoudens met

een minimumuitkering of een AOW zonder overige inkomsten – zijn in grote mate in het tweede en derde inkomensdeciel te vinden. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat het inkomen van huishoudens in het tweede en derde inkomensdeciel in de jaren tachtig is achtergebleven bij huishoudens in het hoogste inkomensdeciel, maar dat de ontwikkeling sinds 1990 evenwichtig is geweest.

Ook uit een vergelijking van de kans op armoede en de Gini-coëfficiënt over de tijd blijkt een genuanceerd beeld. De kans op armoede is sinds 1990 fors gedaald (zie bijlage 1, figuur 1¹), en de nog sterkere daling van de kans op langdurige armoede laat zien dat veel huishoudens zich uit de armoede ontworstelen. Daarnaast laat de ontwikkeling van de Gini-coëfficiënt sinds 2000 een vlak patroon zien (zie bijlage 1, figuur 2²).

De meeste indicatoren geven aan dat de inkomensongelijkheid sinds 1990 min of meer constant is gebleven. De kans op armoede is zelfs fors gedaald. Dit laat zien dat de toename van de welvaart in de afgelopen twintig jaar zich heeft verspreid over alle inkomensgroepen. Dit is een positieve ontwikkeling. Tegelijkertijd is er onzekerheid bij mensen hoe hun inkomen zich de komende jaren zal ontwikkelen. De werkloosheid neemt het komende jaar toe en het kabinet zal moeten bezuinigen om de overheidsfinanciën te verbeteren. Een uitgebreide en activerende sociale zekerheid biedt echter een vangnet aan hen die het nodig hebben. Het kabinet zal de inkomensontwikkeling nauwgezet blijven volgen.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
L.F. Asscher

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

² Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer